

Datainspektionen informerar

Nr 1/2011

Allmänna råd

Enligt 1 § landskapslagen (2007:89) om Datainspektionen skall Datainspektionen följa den allmänna utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och ta nödvändiga initiativ.

Datainspektionen skall informera om gällande regler samt ge anvisningar och råd om behandlingen av personuppgifter.

Datainspektionens allmänna råd är inte bindande. De är rekommendationer om hur de bindande kraven i landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom kommunal- och landskapsförvaltningen (personuppgiftslagen) kan uppnås vid behandling av personuppgifter i samband med kameraövervakning.

Datainspektionen

den 14 mars 2011

Innehåll

1	Lagstiftning.....	4
2	Personuppgifter	4
3	Straffbar handling	4
3.1	Olovlig avlyssning.....	4
3.2	Olovlig observation	5
4	Planering	5
4.1	Syfte och behov av kameraövervakning	5
4.2	De övervakade och platsen för övervakning	6
4.3	De berördas inställning till kameraövervakning.....	6
4.4	Information om övervakningen.....	6
4.5	Uppgörande av registerbeskrivning (5 §).....	6
4.6	Hantering av bildmaterialet.....	6
4.7	Information till den registrerade.....	7
4.8	När är kameraövervakning tillåten?.....	7
4.9	När är kameraövervakning förbjuden?	7
4.10	Checklista.....	8

1 Lagstiftning

Landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen är tillämplig då inspelning av ljud eller bildupptagning behandlas av landskapets och de kommunala myndigheterna. Sådan behandling av personuppgifter som gäller förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare regleras i lag om integritetsskydd i arbetslivet (FFS 579/2004) 16-17 §§. Dessutom finns bestämmelser om myndigheters kameraövervakning i speciallagar för t.ex. polis, tull och gränsbevakningsverksamhet.

2 Personuppgifter

Med personuppgifter avses all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.

De bilder och ljud som genom kameraövervakning lagrats på en dator eller kamera och med vilka det går att identifiera (genom bild eller/och ljud) en fysisk person är således personuppgifter.

Den som behandlar personuppgifterna ska se till att kameraövervakningen följer reglerna i landskapslagen om behandling av personuppgifter.

Datainspektionen är tillsynsmyndighet. Tillämpningen av lagen om integritetsskydd i arbetslivet övervakas i offentlig förvaltning av arbetarskyddsmyndigheten tillsammans med Datainspektionen.

3 Straffbar handling

Enligt strafflagens (FFS 39/1889, FFS 531/2000) 24 kapitel 5, 6 och 7 §§ är olovlig avlyssning och olovlig observation straffbar.

3.1 Olovlig avlyssning

Den som obehörigen med en teknisk anordning

- 1) avlyssnar eller upptar samtal, prat eller annat av privatlivet på en hemfridsskyddad plats framkallat eller uppkommet ljud som inte är avsett för hans eller hennes kännedom, eller
- 2) på någon annan än en hemfridsskyddad plats i smyg avlyssnar eller upptar prat, som inte är avsett för hans eller hennes och inte heller för någon annan utomståendes kännedom, under sådana omständigheter att den som pratar inte har skäl att anta att någon utomstående hör pratet.

Straffet är böter eller fängelse i högst ett år. Försök är straffbart.

3.2 Olovlig observation

Den som obehörigen med teknisk anordning

- 1) iakttar eller avbildar en person som vistas på en hemfridskyddad plats eller på en toalett, i ett omklädningsrum eller på någon annan motsvarande plats, eller
- 2) på ett integritetskränkande sätt iakttar eller avbildar en person som vistas i en sådan byggnad eller lokal eller på ett omgärdat gårdsområde som skyddas av offentlig frid (ämbetsverk, kontor, möteslokal eller annan motsvarande lokal) och dit allmänheten inte äger tillträde.

Straffet är böter eller fängelse i högst ett år. Försök är straffbart.

Allmän domstol avgör om handlingen är straffbar. Enligt strafflagens 24 kap. 12 § får landskapsåklagaren inte väcka åtal för hemfridsbrott, grovt hemfridsbrott, brott mot offentlig frid, olovlig avlyssning, olovlig observation eller förberedelse till olovlig avlyssning eller förberedelse till olovlig observation, om inte målsäganden anmäler brottet till åtal eller ett synnerligen viktigt allmänt intresse kräver att åtal väcks.

I strafflagen finns också bestämmelser som förbjuder spridande av information som kränker privatlivet. Sådan information kan t.ex. vara bilder.

En arbetsgivare som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med lag om integritetsskydd i arbetslivet genomför kameraövervakning och inte iakttar skyldigheten att informera kan dömas till böter. Om straff mot personregisterbrott, olaglig avlyssning och olaglig observation föreskrivs i strafflagen.

4 Planering

Redan när kameraövervakning planeras ska landskapslagen om behandling av personuppgifter tillämpas.

Kameraövervakning innebär alltid ett intrång i de övervakades personliga integritet och för att vara tillåten får intrånget inte vara otillbörligt, eller med andra ord kränkande.

För att avgöra om kameraövervakningen är tillåten enligt landskapslagen om behandling av personuppgifter görs en noggrann bedömning av bland annat följande omständigheter:

4.1 Syfte och behov av kameraövervakning

Kartlägg, ta ställning till och dokumentera följande: Vilket är syftet med kameraövervakningen? Vilka konkreta behov finns? I vilken omfattning finns behoven? I vilka utrymmen finns behoven? Vilken tid på dygnet finns behovet?

Utvärdera om behoven kan tillgodoses genom andra alternativa åtgärder, som innebär ett mindre integritetsintrång.

4.2 De övervakade och platsen för övervakning

Ta hänsyn till vilka som övervakas, vilka platser som övervakas samt vad som sker på de övervakade platserna. Tänk på att ju större område som övervakas desto större integritetsintrång. Ju känsligare utrymme som övervakas, desto större integritetsintrång (t.ex. omklädningsrum, personalrum och klassrum).

4.3 De berördas inställning till kameraövervakning

Involvera de övervakade, fackliga företrädare och andra berörda innan ett beslut om kameraövervakning fattas.

4.4 Information om övervakningen

Överväg vilken information som ska lämnas om övervakningen och hur informationen ska lämnas. Tänk på att det ska framgå genom skyltning att platsen är övervakad. De övervakade bör dessutom få information om syftet med övervakningen och hur bild- och ljudmaterialet hanteras.

4.5 Uppgörande av registerbeskrivning (5 §)

Enligt landskapslagen om behandling av personuppgifter ska en registerbeskrivning upprättas. Registerbeskrivningen bör finnas tillgänglig för de registrerade.

Av registerbeskrivningen bör framgå att det finns ett saksamband (4 § - otvetydigt samtycke eller fullföljande av avtal, fullgörande av en rättslig skyldighet, vitala intressen, kund- eller tjänstgöringsförhållande, ett medlemskap eller annat därmed jämförbart förhållande.

I de fall den operativa delen av kameraövervakningen överlåtits till någon annan ansvarar både uppdragsgivare och utförare för att övervakningen är laglig. Det finns skäl att ta med ansvarsfrågan i det avtal som reglerar uppdraget.

4.6 Hantering av bildmaterialet

Analysera och ta ställning till hur länge inspelat material sparas? Vem ska ha tillgång till inspelat material och bilder i realtid?

Tänk på att inspelat material ska gallras så fort det inte längre behövs. Så få som möjligt ska ha tillgång till materialet. Bild- och ljudmaterialet får endast användas för det avsedda syftet med övervakningen.

Det finns en skyldighet att skydda personuppgifterna genom att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder. Åtgärderna ska åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av de tekniska möjligheter som finns, de kostnader ett genomförande skulle innebära, de särskilda risker som är förenade med behandlingen, typen av uppgifter och vilken betydelse behandlingen av uppgifterna har med beaktande av integritetsskyddet.

Den som vid behandling av personuppgifter fått kännedom om en enskild persons egenskaper, personliga förhållanden eller ekonomiska ställning har tystnadsplikt, d.v.s. får inte utan den berördes samtycke röja dessa uppgifter eller utnyttja dem till egen eller annans fördel.

4.7 Information till den registrerade

I de fall information samlas in från den registrerade själv ska den registrerade i regel upplysas om följande:

- 1) vem som ansvarar för insamlingen,
- 2) ändamålet med behandlingen,
- 3) vart uppgifterna i regel lämnas ut,
- 4) de upplysningar som behövs för att den registrerade ska kunna ta till vara sina rättigheter i samband med behandlingen

Dessutom har var och en i regel rätt att på ansökan få information om personuppgifter som rör honom eller henne behandlas i ett register eller inte. Således har den som är föremål för kameraövervakning rätt till den information om de personuppgifter som insamlats genom lagring av bild och ljud och som berör en själv.

4.8 När är kameraövervakning tillåten?

Lagrade bilder och ljud anses vara personuppgifter om en fysisk person kan identifieras med dem. Vid behandling av personuppgifter med hjälp av ett lagrande kameraövervakningssystem eller vid insamling av personuppgifter med andra typer av kameraövervakningssystem ska landskapslagen om behandling av personuppgifter tillämpas. Kameraövervakning ska inte användas om uppgiften kan skötas på ett annat sätt. Kameraövervakning kan vara tillåten då syftet t.ex. är att hindra olägenhet eller fara för arbetstagarens säkerhet eller hälsa i arbetsgivarens utrymmen, förhindra brott mot egendom, övervaka produktionsprocessen samt vid förebyggande eller utredning av nämnda syften.

Övervakning kan under vissa förutsättningar riktas till en specifik arbetsplats, om det är nödvändigt för att förhindra uppenbar risk för våld mot eller arbetstagarens säkerhet eller hälsa. Samma sak gäller om avsikten är att förhindra och utreda brott mot egendom, om en väsentlig del av arbetstagarens arbete består i att hantera egendom som är betydande vad gäller värde eller kvalitet såsom pengar, värdepapper eller värdeföremål.

4.9 När är kameraövervakning förbjuden?

Kameraövervakning är inte tillåten på toaletter, i omklädningsrum eller på andra motsvarande platser eller i andra personalutrymmen eller i arbetsrum som anvisats för arbetsgivarens personliga bruk.

5 Checklista

Innan kameraövervakning inleds kontrollera följande:

- Har möjligheten att använda andra metoder än kameraövervakning och som inte i samma utsträckning gör intrång i den personliga integriteten övervägts
- Gör inte större intrång i den personliga integriteten än vad som är nödvändigt
- Planera omsorgsfullt hur behandlingen av personuppgifter som insamlas genom kameraupptagningen ska hanteras (aktsamhetsplikt, sakligt motiverat ändamål, uppgörande av eventuell registerbeskrivning, skyddande av personuppgifter, tystnadsplikt och gallring) . Detta gäller oavsett om upptagningen bildar ett personregister enligt lagen.
- Enligt lag om integritetsskydd i arbetslivet ska arbetstagarna efter samarbets- och hörandeförfarande informeras om ibruktagande av kameraövervakning, om hur och i vilka situationer upptagningar lagras samt om det är nödvändigt att rikta kameran mot en specifik arbetsplats där arbetstagare arbetar
- Information om kameraövervakningen sätts upp på ett synligt ställe
- Upptagningarna ska utplånas när de inte längre behövs